

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

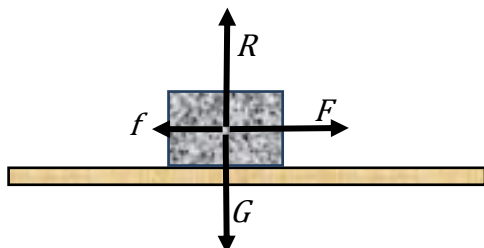
Национално пролетно състезание по физика

Вършец, 10–12 март 2017 г.

Решения на темата върху учебно съдържание за 8. клас

Задача 1. Училищен експеримент

А) За правилно означена посока на всяка от силите по 0,5 т (общо 2 т)

Б) От II принцип на механиката следва:

$$ma = F - f \quad (1 \text{ т})$$

Като използваме данните за двете измервания получаваме:

$$m \cdot 4 \text{ m/s}^2 = 5 \text{ N} - f \quad (0,5 \text{ т})$$

и

$$m \cdot 14 \text{ m/s}^2 = 10 \text{ N} - f \quad (0,5 \text{ т})$$

Оттук получаваме, че:

$$m = \frac{10 \text{ N} - 5 \text{ N}}{14 \text{ m/s}^2 - 4 \text{ m/s}^2} = 0,5 \text{ kg} \quad (0,5 \text{ т})$$

и

$$f = 3 \text{ N} \quad (0,5 \text{ т})$$

Понеже във вертикално направление силите R и G се уравниават, получаваме:

$$R = mg = 5 \text{ N} \quad (0,5 \text{ т})$$

От определението за коефициент на триене имаме:

$$k = \frac{f}{R} = \frac{3 \text{ N}}{5 \text{ N}} = 0,6 \quad (0,5 \text{ т})$$

В) Разглеждаме трупчето и тегликата като едно цяло тяло с маса $m_1 = m + m' = 1 \text{ kg}$. (0,5 т)

След като бъде поставна допълнителна тежест, силата на реакция на опората става:

$$R = m_1 g = 10 \text{ N}, \quad (0,5 \text{ т})$$

а силата на триене при хлъзгане:

$$f_1 = kR_1 = 6 \text{ N} \quad (0,5 \text{ т})$$

Ако $F \leq f_1$, тялото не може да потегли, т.е. в този случай $a = 0$. (1 т)

Ако $F > f_1$, прилагаме II принцип на механиката: $m_1 a = F - f_1$. (0,5 т)
Така попълваме таблицата (по 0,5 т на правилно нанесена стойност – общо 1 т):

F (N)	5	10
a (m/s ²)	0	4

Задача 2. Механичен GPS

А) Устройството е включено 20 s преди изстрелването на ракетата. [0.5 т]

Б) Двигателите са работили време $t_d = 10$ s. [0.5 т]

В) През първите 10 s, докато ракетата още е на земята, теглилката упражнява натиск $P = 0.2$ N. Натискът на тяло върху неподвижна опора е:

$$P = mg \quad [0.5 \text{ т}]$$

Следователно:

$$m = \frac{P}{g} = 0.02 \text{ kg} \quad [0.5 \text{ т}]$$

Г) Според III принцип на механиката опората (везната) действа на теглилката със сила на реакция:

$$R = P \quad [1 \text{ т}]$$

насочена вертикално нагоре. На теглилката действа и сила на тежестта:

$$G = mg \quad [0.5 \text{ т}]$$

Според II принцип на механиката:

$$ma = R - mg = P - mg \quad [1 \text{ т}]$$

Следователно:

$$a = \frac{P}{m} - g \quad [1 \text{ т}]$$

Докато двигателите работят $P = 1$ N. Така пресмятаме:

$$a = \frac{1 \text{ N}}{0,02 \text{ kg}} - 10 \text{ m/s}^2 = 40 \text{ m/s}^2 \quad [0.5 \text{ т}]$$

Понеже началната скорост на ракетата е нула, за максималната скорост намираме:

$$v_{\max} = at_d = 400 \text{ m/s} \quad [0.5 \text{ т}]$$

Д) В момента, в който двигателите изключват, ракетата се намира на височина:

$$h_0 = \frac{1}{2} at_d^2 = 2000 \text{ m} \quad [1 \text{ т}]$$

През следващите $t_{\text{и}} = 30$ s ракетата се движи равнозакъснително с ускорение g . За това време скоростта ѝ намалява до:

$$v = v_{\max} - gt_{\text{и}} = 100 \text{ m/s} \quad [1 \text{ т}]$$

и ракетата изминава допълнителен път:

$$s = v_{\max} t - \frac{gt_{\text{и}}^2}{2} = 7500 \text{ m} \quad [1 \text{ т}]$$

Следователно височината в края на първата минута е:

$$h = h_0 + s = 9500 \text{ m} \quad [0.5 \text{ т}]$$

Задача 3. Честота на звука

А) Разстоянието в хоризонтално направление между точките на крайно ляво и на крайно дясно отклонение е $2A$. [1 т]

От фигурата определяме, че $2A = 2 \text{ mm}$, откъдето следва:

$$A = 1 \text{ mm}. \quad [1 \text{ т}]$$

Б) Времето между две последователни минавания на молива през равновесно положение (средната линия) е половината от периода на трептене, т.е. $T/2$. [1 т]

Дъсчицата изминава надолу път $s = 2 \text{ mm}$ [1 т] за 15 минавания на молива през равновесното положение (без да броим началното положение). [1 т], т.е. за време $t = 15T/2$.

От връзката между път и време при равноускорително движение имаме:

$$t = \sqrt{\frac{2s}{g}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 2 \cdot 10^{-3} \text{ m}}{10 \text{ m/s}^2}} = 0,02 \text{ s} \quad [2 \text{ т}]$$

Следователно периодът на трептенето е:

$$T = \frac{2t}{15} \approx 0,00267 \text{ s}, \quad [1 \text{ т}]$$

а честотата на звука:

$$\nu = \frac{1}{T} = \frac{15}{0,04} = 375 \text{ Hz}. \quad [2 \text{ т}]$$